

Asia: VN/16699/2021

Lausuntopyyntö kuntia koskevien valtionavustuskäytäntöjen kehittämisestä

1. Taustatiedot

Klikkaa ja lisää otsikko valintakysymykselle

Kunta

2. Ehdotukset kuntien valtionavustuskäytäntöjen kehittämiseksi

Ehdotus 1: Ohjauksen ja rahoituksen periaatteiden selkiyttäminen

Periaatteiden selkiyttäminen on hyvin toivottavaa. Ohjausinstrumentit eivät saa sisältää elementtejä, jotka kaventavat kuntien itsehallintoa. Pienelle kunnalle on haasteellista, jos erikseen haettavien avustusten määrä lisääntyy. Myös valtionosuuksien ennakoitavuus on hyvin tärkeää. Hankerahoituksen päättyessä toiminnan juurruttaminen vaarantuu eivätkä tulokset siirry käytäntöön. Näistä syistä erikseen haettavat avustukset eivät saa muodostaa kuin pienehkön osan valtionavuista. Erityisesti opetuksessa ja varhaiskasvatuksessa on jo nyt niin paljon hankkeita, että niiden hallinnointikin käy pienelle kunnalle raskaaksi.

Ehdotus 2: Hyvinvointialueiden ja kuntien tehtävien muutoksen vaikutusten huomiointi

Kunnille jää edelleen tehtäviä, jotka liittyvät kunnan yhdyspintoihin hyvinvointialueen kanssa (hyte, sote, pelastus). Yhteinen asiakas (kuntalainen hyvinvointialueen asiakkaana) edellyttää organisaatioiden yhteistyötä, johon myös kunta käyttää resursseja. Alueellisen yhteistyön vaatima resursointi ei saisi perustua pelkästään hankerahoitukseen, vaan se pitäisi ottaa huomioon myös peruspalveluiden vos:ssa laskennallisesti.

Ehdotus 3: Heikossa taloudellisessa asemassa olevien kuntien huomioiminen

Mitä heikommassa asemassa kunta on, sitä vähäisemmät resurssit sillä on hakea avustuksia hankkeisiin. Nykyisen harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen kehittäminen (mm. läpinäkyvyys ja kriteerit) todennäköisesti on vaikuttavampaa.

Ehdotus 4: Vuosikellon mukainen ennakoitava toiminta

Ennakoitavuuden parantaminen on hyvä asia. Vuosikellosta saadaan kuitenkin todellista hyötyä vain, jos esimerkiksi avustushaut ajoitetaan niin, että tieto päätöksestä on käytettävissä ennen kuin kunta hyväksyy seuraavan vuoden talousarvion - käytännössä tieto tarvittaisiin lokakuussa. Myös raportointiaikataulut pitäisi yhteensovittaa kunnan muiden aikataulutettujen velvollisuuksien kanssa.

Ehdotus 5: Laaja-alaisen ymmärryksen, tiedon ja kuulemisen edistäminen

Laajempien yhteiskunnallisten ilmiöiden, toimintaympäristön tilan sekä niiden hyvinvointi- ja elinvoimavaikutusten arviointi on tietenkin tarpeellista. Jos vaatimustaso asetetaan kovin korkealle, pienten kuntien resurssit eivät riitä avustusten hakemiseen. Tarvitaan työvälineitä sekä tukea. Hakuajan kuluessa olisi saatava "ennakkoarviointi" hakemuksen mahdollisista puutteista ja tukea niiden korjaamiseen. Tämä edellyttää myös pitkiä hakuajoja.

Ehdotus 6: Pienten toimijoiden ja hankkeiden avustamisen vaikuttavuuden parantaminen

Verkostomainen yhteistyö, jota tuetaan (työvälineet, toimijoiden yhteyksien edistäminen) parantaisi kuntien yhdenvertaisia mahdollisuuksia osallistua hakuihin. Käytännössä monet kuntien yhteistyötä edellyttävien hankkeiden hakuajat ovat olleet niin lyhyitä, että edes entuudestaan hyvää yhteistyötä tekevät kunnat eivät alueellamme ole ehtineet suunnitella yhteistä hanketta. Läheltä ei myöskään aina löydy kumppania, joten hyötyisimme myös siitä, että hankehaulla olisi esivaihe, jonka aikana yhteensopivia hakijoita ohjattaisiin löytämään toisensa.

Ehdotus 7: Verkostojen hyödyntäminen

Ks. kohta 6

Ehdotus 8: Avustustoiminnan roolien ja prosessien selkeyttäminen

-

Ehdotus 9: Yhtenäisyyden ja läpinäkyvyyden parantaminen

-

Ehdotus 10: Vaikutusten arvioinnin ja mittauksen periaatteiden hyödyntäminen

Vaikutusten arviointi ja mittauksen periaatteiden hyödyntäminen on välttämätöntä, mutta siihenkin tarvitaan resursseja (osaaminen, työvälineet), joita pienillä kunnilla ei välttämättä ole. Yhdenvertaisuuden takaaminen myös tästä näkökulmasta on otettava kehittämisessä huomioon.

Ehdotus 11: Tulosten käytäntöön viennin edistäminen periaattein, toimintatavoin ja velvoittein

Hankerahoituksen käyttö pitäisi rajata toimintaan, joka on vietävissä käytäntöön ja juurrutettavissa ilman kunnan suurta panostusta hankerahoituksen päätyttyä.

3 Yleiset huomiot kehittämis ehdotuksista

Yleiset huomiot kehittämis ehdotuksista

Kuntien perusrahoituksen riittävyys on varmistettava ensisijaisesti. Hyte-kertoimen kaltaiset kannustavat elementit voivat toimia ohjauskeinona vaikuttavammin, yksinkertaisemmin ja läpinäkyvämmiin kuin avustukset.

Miten yhteensovitetään se, että Hyte-kertoimeen vaikuttavia prosesseja saatetaan rahoittaa hankeavustuksilla?

Kausto-Uski Kaisa
Luumäen kunta - Hallintojohtaja